

Dünyamıza neler oluyor?

Elektrik düğmelerini açıp kapayacak boya geldiğimde, ilkokula yeni başlamış olacağım, girip çıktığım odaların ışığını açık bırakmakta bir sakınca görmezdim. Ya da lavabonun azıcık damlatmasında. Babam, evimizde gereksiz yere harcadığımız elektrik ve suyun, Afrika'daki çocukların elektriksiz ve susuz kalmasına neden olduğunu söylemişti de, uzaklarda bir yerlerde insanların benim yüzümden karanlıkta ya da susuz kalmasına üzülüp elektrikle suyu dikkatli kullanmaya başlamıştım.

Sizin babalarınız size Afrikalı çocuklardan hiç mi bahsetmedi, yoksa siz bahsedildiği halde umursamadınız mı bilmiyorum, Afrikalı çocuklar sonunda kareyi Afrika üzerinden sıcak hava dalgaları göndermekte buldular. Kavruk kavruk yaşamaya çalışıyoruz şimdi. Küresel ısınma korkusu bizleri kaynakları daha dikkatli kullanmaya yöneltceği yerde klima satışlarını patlatıyor. Barajda boğulma tehlikesi geçiren çocuk bile suçu küresel ısınmaya atıyor. Her zaman olduğu gibi sadece günü kurtarmayı düşünüyoruz. Her zaman olduğu gibi cahilliğimize kılıf buluyoruz. (Yetkim olsa bu sorunu mağara devrine zorunlu dönüşle çözerdim; büyük ekran televizyon ve internet olacak ama!).

O yüzden bu hafta Sorbonne Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde öğretim üyesi olan Michel Puech'le, çalışmalarını, karışık felsefi kavramları çocuklara aktarabilmek üzerine yoğunlaşan Brigitte Labbé'nin birlikte

Sarıkız'ın otladığı çayıra patates eker, bunu yaparken de kimyasal gübre kullanırsanız bakın neler olur? Yemlerin hasta ettiği Sarıkız ölür, tarladaki kimyasal gübre nehre karışıp balıkları öldürür

hazırladıkları Çıtır Çıtır Felsefe dizisinin *Doğa ve Kirlilik* adlı kitabından bahsedeceğim. Yaşamı ve dünyanın işleyişini çocuklara basit bir dille, gerçek yaşamdan renkli örneklerle anlatan dizinin bu kitabı, hepimizin bugünü ve geleceği için önemli olan doğa ve kirlilik konularını tartışıyor.

Doğayı çöplüğe çeviren insan

Her defasında başka bir çocuğun, bazen de yetişkinlerin yapıp ettikleri üzerinden verdiği örneklerle doğanın döngüsünü, aslında nasıl basit ve kırılğan bir dengeyle işlediğini, insanların bu döngüyü görünüşte kendi yararlarına nasıl bozduklarını eğlenceli bir üslupla anlatırken çocuklara gerçek hayatta yaşayabilecekleri çelişkiler hakkında da fikir veriyor. Basit ve bildik bir çelişkiden örnek verelim. Şu bir türlü kopamadığımız, yerine toplu taşıma araçlarını koyamadığımız arabalarımızdan. Teo direksiyona geçip arabayı sürüyormuş gibi yapmaya bayılıyor. Bir gün, anahtarın kontağın üzerinde olduğunu görüyor. Garajın kapısı kapalı, vitese, pedallara dokunmazsam bir şey olmaz diye düşünüp motoru çalıştırıyor ve bir süre

direksiyonla oynuyor. Bu arada komşunun kedisi garaja giriyor. Annesi yemeğe çağırınca Teo motoru durdurmayı unutup içeri koşuyor. Birkaç saat sonra Teo'nun annesi alışverişe gitmek için garaj kapısını açtığında kediyi dört patisi havada ölü buluyor. Bilin bakalım kedi neden ölüyor!

İnsanın, binlerce icadı ve kurduğu büyük uygarlık nedeniyle kendini doğadan üstün hissederek, doğaya istediği gibi kullanabileceği bir depo, istediği her şeyi atabileceği devasa bir çöplük gibi davranmaya başladığını; kendisinin de yeryüzünü paylaşan, yaşamları birbirine bağlı canlılardan yalnızca biri olduğunu unuttuğunu da çok güzel ortaya kokuyor *Doğa ve Kirlilik*.

Bir Sarıkız hikâyesi yetiyor bunu anlatmaya. Sarıkız her gün otlayıp kaka yapıyor. Tezekleri toprağa karışıp çimenlerin büyümesini sağlayacak gübreye dönüşüyor. Döngü basit: Ot-Sarıkız'ın kahvaltısı-kaka-gübre-çayır-ot-Sarıkız'ın öğle yemeği... Şimdi siz döngüyü kırarsanız; yani Sarıkız'ın otladığı çayıra patates eker, bunu yaparken de kimyasal gübre kullanır, Sarıkız'a ot yerine şişmanlatıcı yem vererseniz, hem patateslerin hem de

Sarıkız'ın daha hızlı büyümesini sağlarsınız. Ama doğadan çok fazla almış olursunuz. Yemlerin hasta ettiği Sarıkız ölür, tarladaki kimyasal gübre nehre karışıp balıkları öldürür, toprak üretmeye zorlanmaktan tükenir. Siz de kendinize başka bir geçim kaynağı bulmak zorunda kalırsınız.

Doğa ve Kirlilik birçok güzel ve anlaşılır örnekle dolu. Çocukların anlayabileceği bir dille yazılmış (yani sizler de sorunsuz okuyabilirsiniz). Bu kitabı okuyup da hayatını gözden geçirmeyecek çocuk düşünemiyorum. Bugünün bilinçli çocukları geleceğin söz sahibi bireyleri olana kadar iş işten geçer, bizden de ne köy olur zaten ne kasaba diyorsanız, işte size şahane bir öneri: Tübitak'ın *Katla ve Uçur Kâğıt Uçakta Son Nokta* adlı kitabını alın. Kitaptaki yedi farklı uçak modelinden birini seçip uçağınızı katlayın. Yine Tübitak'ın *Gökyüzünü Tanıyalım* adlı kitabındaki gökyüzü haritasına bakarak rotanızı belirleyin. Size iyi uçuşlar!

DOĞA VE KİRLİLİK

Brigitte Labbé,
Michel Puech,
Çeviren:
Azade Aslan,
Resimleyen:
Jacques Azam,
Günüşiği Kitaplığı,
2007, 39 sayfa,
7.5 YTL.

